

**THE ROLE OF MEDIA EDUCATION IN THE TRAINING
OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS**

**РОЛЬ МЕДІАОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Victoria Barkasi¹
Tetiana Filippyeva²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-069-8-2>

Abstract. The aim of the article is to study the advantages of media education technologies in the training of future foreign language teachers due to the fact that the current stage of society highlights the education of the individual who must effectively select and concentrate information, process it and create new, separate useful from unnecessary ways and programs for their solution. Therefore, today it is not enough to use video, audio, press and information and communication technologies when teaching future foreign language teachers only for the development of oral and written speech. It is necessary to pay attention to the development of visual and critical media literacy of students, based on the main objectives of media education. The article considers the problems of formation of professional competence of the future teacher of a foreign language by means of media education. The author analyzes the principles and functions of media education as the main components of professional media education of the future foreign language teacher. The peculiarities of the introduction and rational use of the latest media educational technologies in the professional training of future foreign language teachers are revealed. Their influence on the educational process and the need to update the role of the teacher in modern conditions of pedagogical activity are analyzed. The relevance of the article is determined by the dynamic trends in the introduction of

---

¹ Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of the English Language and Literature,
V.O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University, Ukraine

² Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of the English Language and Literature,
V.O. Sukhomlynskyi Mykolaiv National University, Ukraine

media in the educational process. The integrated use of media education technologies motivates future foreign language teachers to master their profession, gives them the opportunity to acquire and develop new skills and abilities. The inclusion of the study of media education technologies in the initial program of the Faculty of Foreign Languages will promote the rational use of media education in future professional activities, critical evaluation of information, the ability to analyze and recognize media texts, and learn about new trends in teaching their subject. Improving knowledge in the field of media educational technologies, acquiring knowledge of pedagogical development of personality and awareness of the role and place of teachers in the educational process provides an opportunity to intensify and motivate student learning activities and gain initial pedagogical experience.

1. Вступ

Освіта є невід’ємною частиною будь-якого суспільства, яке не може динамічно розвиватися, не перетворюючи освітню систему. Освічені і грамотні люди – основна рушійна сила розвитку людства в XXI столітті. Освіта в сучасному світі – це найважливіша умова зростання соціального та економічного добробуту, ресурс сталого розвитку країни. Система вищої освіти в Україні є одним із пріоритетних напрямків і ціннісних орієнтацій державності і суспільної свідомості.

Успішне майбутнє і процвітання країни в значній мірі залежить від розвитку духовної й моральної сфери суспільства, тому проблема освіти молодого покоління є важливим напрямком формування та розвитку громадян України. Одним зі стратегічних завдань вищої освіти, згідно з Програмою розвитку освіти в Україні на XXI століття, є досягнення якісно нового рівня мобільності та професійно-практичної підготовки фахівців. Оптимальним засобом соціальної адаптації людини до життєдіяльності в умовах медіа-інформаційного простору є її професійна підготовка як фахівця, здатного критично аналізувати, відтворювати і грамотно використовувати нову інформацію, тому специфіка контингенту молоді в сучасних умовах, якій доводиться починати трудове життя, висуває особливі вимоги і до процесу її навчання [6, с. 60].

Ключовою ланкою в системі здійснення сучасної освіти є вчитель. Поступово відходить у минуле традиційна школа – школа пояс-

нення знань, усе активніше набирає силу школа нового історичного типу – школа розвитку. Школі необхідний учитель, який має творчі ідеї, виявляє інтерес до розроблення та реалізації нових навчальних програм, здатний використовувати інноваційні педагогічні технології. Метою статті є дослідження переваг медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови внаслідок того, що сучасний етап розвитку суспільства висуває на перший план виховання особистості, яка має ефективно відбирати і концентрувати інформацію, переробляти її і створювати нову, відокремлювати корисну від непотрібної, виявляти проблеми, шляхи та програми їх вирішення. Тому сьогодні при навчанні майбутніх учителів іноземної мови вже недостатньо використовувати відео, аудіо, пресу й інформаційно-комунікаційні технології тільки для розвитку усного й писемного мовлення. Необхідно приділяти увагу розвитку візуальної і критичної медіаграмотності студентів, спираючись на основні завдання медіаосвіти.

2. Аналіз сучасних досліджень

Медіаосвіта – частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Результати аналізу нормативно – правових документів (Закони України „Про освіту”, „Про загальну середню освіту”, „Про вищу освіту”, Державна національна програма ”Освіта” (“Україна XXI століття”), концепція впровадження медіаосвіти в Україні, Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті) свідчать, що підготовка майбутніх учителів визначається важливою умовою модернізації системи освіти України. Означеній нагальній і надзвичайно важливій проблемі присвячено значну кількість досліджень і рекомендацій як вітчизняних, так і зарубіжних учених, педагогів і психологів.

Аналіз сучасних досліджень показав, що питання становлення нового покоління розробляли В. Андрущенко, І. Бех, В. Євдокімов,

В. Кремень, С. Сисоєва, Л. Хоружа, а також П. Гріффін (P. Griffin), Б. Макгау (B. McGaw), М. Бінклей (M. Binkley), О. Ерстад (O. Erstad). Сутність поняття професійної компетентності було предметом розгляду у роботах О. Антонової, В. Беспалько, О. Дубасенюк, М. Євтуха, І. Зазюна, Н. Ничкало, М. Розова й ін. Формування критичного мислення особистості розглянуто А. Байрамовим, О. Белкіною-Ковальчук, Дж. Гейнером (J. Gainer), К. Мередит, О. Тягло, Т. Хачумян.

Сучасний учитель як основний провідник і медіатор освіти – це не тільки конкурентоспроможний, мотивований до продуктивної педагогічної діяльності професіонал. Це вчитель, який, володіючи креативним, творчим мисленням, бажанням учитися ефективно застосовує інноваційні засоби з метою підвищення якості знань учнів. Цю проблему досліджували Л. Баженова, О. Волошенюк, К. Ворсноп, Г. Онкович, В. Иванов, Ю. Казаков, С. Лівінгстон, А. Литвин, Н. Морзе, Л. Найденова, С. Полат, М. Слюсаревський, О. Суховірський, О. Федоров та інші науковці.

Проблеми медіаосвіти стали предметом дослідження фахівців різних спеціальностей. Філософське осмислення медіаосвітньої діяльності, її змісту, сутності, мети, завдань та проблем обґрунтовано у працях В. А. Возчикова, Г. В. Михалевої, В. В. Савчука; питання медіапсихології розглядають С. М. Єніколопов, Є. Є. Проніної, П. Винтерхофф-Шпурка та ін.

У педагогічній літературі значна увага приділяється питанням теорії і практики медіаосвіти, зокрема, досліджуються історія медіаосвіти в різних країнах (Г. О. Головченко, А. О. Новикова, І. М. Чемерис, Л. Мастерман та ін.); концепції, моделі та методи медіаосвіти (І. В. Жилавська, Г. В. Онкович, С. Н. Пензін, О. В. Федоров, О. В. Шариков, Д. Бекінгем, Л. Мастерман, Е. Харт та ін.), медіаосвіта у професійній підготовці майбутніх педагогів (Ю. М. Казаков, О. Я. Шипнягова, Н. О. Шубенко та ін.).

3. Завдання медіаосвіти

Одним з інструментаріїв, що сприяють професійному формуванню особистості вчителя, є інформація, отримана з різних джерел. «Однак досить часто періодичні видання, програми радіо, кіно, телебачення, сайти мережі Інтернет пропонують дезінформацію з метою зацікав-

лення, маніпуляції, залучення великої аудиторії. Спостерігається негативний вплив системи засобів масової інформації на розвиток і професійне становлення студентів. У цьому випадку досить важко змінити, переробити пресу й інші медіатехнології, тому потрібно «змінити» аудиторію, слухачів, глядачів, зокрема вчителів, під впливом яких формується світогляд молодого покоління» [8, с. 106].

Як зазначає О. Дубасенюк, саме професійна підготовка вчителя іноземної мови як носія духовних цінностей, спадкоємця поколінь має сприяти утвердженню гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації своїх інтересів і обдарувань [5, с. 14].

На думку С. Іць, «особлива роль у цьому процесі належить учителям іноземних мов, адже саме вони мають доступ до медіаджерел іноземною мовою. У майбутніх учителів іноземних мов має розвиватися критичне мислення, ставлення до одержаної з різних джерел інформації, і саме медіаосвіта сприяє формуванню медіаграмотності майбутніх учителів іноземних мов, умінням аналізувати медіатексти отримані з різних джерел інформації» [8, с. 106].

Медіаосвіта проголошена ЮНЕСКО одним із пріоритетних напрямків у педагогіці XXI століття: „медіаосвіта – частина основного права кожного громадянина будь-якої країни на волю самовираження й одержання інформації, що сприяє підтримці демократії. Визнаючи відмінності в підходах і розвитку медіаосвіти в різних країнах, рекомендується, щоб вона була введена скрізь, де можливо в межах національних навчальних планів, так само як в рамках додаткової, неформальної освіти та самоосвіти протягом усього життя людини” [17]. Нині вона стала предметом уваги не лише педагогів, а й фахівців із філософії освіти, журналістики, засобів масової інформації, оскільки розглядається в сучасному світі як процес розвитку особистості за допомогою й на матеріалі засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування, медіа, творчих, комунікативних здатностей, критичного мислення, умінь повноцінного сприйняття, інтерпретації, аналізу та оцінювання медіатекстів, навчання різних форм самовираження за допомогою медіатехніки. Медіаграмотність допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля телебачення, радіо, відео, кінематографу, преси, Інтернету, допомагає їй краще зрозуміти мову засобів соціальної комунікації.

4. Обґрунтування необхідності впровадження медіаосвіти в Україні

Президія Національної академії педагогічних наук України 21 квітня 2016 року схвалила нову редакцію Концепції впровадження медіаосвіти в Україні. Означена концепція базується на вивченні стану медіакультури населення України та міжнародному досвіді організації медіаосвіти. Вона спрямована на підготовку і проведення широкомасштабного поетапного експериментального та подальшого інтенсивного масового впровадження медіаосвіти, зокрема й у педагогічну практику на всіх рівнях

У «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)» медіаосвіта розглядається як частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

Особливу увагу в цьому документі приділено впливу медіа на освіту молодого покоління, оскільки воно одночасно потужне і суперечливе. Підкреслюється, що ЗМІ часто стають провідним фактором його соціалізації, спонтанного соціального навчання, а також засобом дистанційної і джерелом неформальної освіти.

Сьогодні діти не повністю захищені від медіаконтенту, який може завдати шкоди їх здоров'ю та розвитку через відсутність механізмів ефективного саморегулювання інформаційного ринку. Такі механізми повинні запобігати неякісній медійній продукції, низьким моральним ідеологіям і цінностям та іншим соціально шкідливим інформаційним впливам. Тому необхідність протистояти зовнішній інформаційній агресії й деструктивній зарубіжній пропаганді вимагає інтенсифікації розвитку медіаосвіти.

У «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)» передбачено розроблення, а також спектр форм медіаосвіти, тобто її здійснення у всіх складових системи безперервної освіти в Україні, у тому числі медіаосвіти у вищій школі, яке передбачає підготовку як фахівців для мас-медіа, так і медіапедагогів і медіапсихологів. Крім

того, медіаосвітні елементи мають увійти до навчальних програм циклу професійно орієнтованої гуманітарної підготовки з інших спеціальностей у відповідних їм обсягах (предметна професійна медіаосвіта) [9].

5. Принципи організації медіаосвіти майбутніх учителів іноземних мов

На нашу думку, С. Деньгаєва об'єктивно розкриває сутність основних принципів медіаосвіти, викладених у «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», які знаходять своє відображення в організації структури медіаосвіти майбутніх учителів іноземних мов, деякі з яких ми конкретизуємо [4].

Особистісний соціально-психологічний підхід. Медіаосвіта базується на актуальних медіапотребах учнів з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних та соціально-психологічних особливостей, наявних медіа-уподобань і рівня сформованості медіакультури особистості та її найближчого соціального оточення.

У професійній підготовці майбутнього вчителя іноземних мов це базова ціннісна орієнтація педагога, яка визначає його позицію у взаємодії з кожним студентом, який є особистістю з власним світом почуттів і переживань, рівнем обізнаності у медіапросторі та досвідом їх використання.

Принцип перманентного оновлення змісту передбачає постійне оновлення змісту медіаосвіти відповідно до розвитку технологій, змін у системі мас-медіа, стану медіакультури суспільства та окремих його верств. Використовуються актуальні інформаційні прецеденти, поточні новини, сучасні комплексні медіафеномени, популярні в молодіжному середовищі. У процесі здійснення медіаосвіти забезпечується баланс між актуальною сьогоденністю та історичними надбаннями.

Інновації в медіаосвіті надходять до студентів факультету іноземних мов особливо швидко. Для майбутнього вчителя іноземних мов важливо бути в курсі усіх новинок медіаосвіти до того, як вони надійдуть до учнів, щоб правильно їх оцінити та рекомендувати або не рекомендувати їм для знайомства або подальшого використання. Це завдання успішно реалізується завдяки тому, що студенти володіють іноземною мовою, і тому вони одні з перших можуть ознайомлюватися з новими медіа-продуктами.

Принцип орієнтації на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Медіаосвіта спирається на провідні досягнення інформаційно-комунікаційних технологій, використовує їх для організації роботи медіапедагогів, формування спільних інформаційних ресурсів, полегшення комунікації та координації в середовищі взаємодії учасників медіаосвітнього руху. Медіаосвіта враховує розвиток новітніх медіа.

При реалізації цього принципу саме майбутні вчителі іноземних мов є майбутнім трудовим ресурсом і провідними творцями інформаційно-комунікаційних технологій, тому необхідне використання всіх можливостей для навчання, творення, внесення свого внеску та рішень у використанні інформаційно-комунікаційних технологій як допоміжного навчального ресурсу.

Принцип пошанування національних традицій. Медіаосвіта базується на врахуванні національної та етнолінгвістичної специфіки медіапотреб учнів і педагогів, забезпечуючи паритетність їхньої взаємодії і конструктивність діалогу. Медіаосвіта спрямована на розвиток національної культури, сприяє зростанню престижності україномовного спілкування.

В Україні створено чимало талановитих медіапродуктів, які мають велику практичну, навчальну та виховну цінність і можуть широко використовуватися в процесі виховного і розвивального напрямку підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Наприклад, авторські навчальні відеофільми (ігрові, документальні, науково-популярні, анімаційні), телесюжети, телепередачі, тематичні віртуальні музеї, лабораторії, колекції анімаційних моделей, демонстраційних матеріалів та ін.

Принцип пріоритету морально-етичних цінностей. Медіаосвіта спрямована на захист суспільної моралі і людської гідності, протистоять жорстокості і різним формам насильства, сприяє утвердженню загальнолюдських цінностей, зокрема ціннісному ставленню особистості до суспільства, природи, мистецтва, праці та самої себе.

Морально-етичні цінності утворюють етичну культуру особистості майбутнього вчителя, яка є історично конкретною і соціально обумовленою мірою опанування людиною етичних максим і практичного втілення їх у різних сферах діяльності і поведінки.

Принцип естетичної наснаженості. Медіаосвіта широко використовує кращі досягнення різних форм сучасного мистецтва та

естетичного виховання засобами образотворчого мистецтва, музики, художньої літератури, кіно, фольклорних практик, розвивається з урахуванням потенціалу наявних у суспільстві загалом і на місцевому рівні інституцій та окремих проєктів мистецького профілю.

Митці своїми творами намагаються прикрасити та збагатити світ людини, її життєдіяльність, сповідуючи принцип єдності краси і доцільності, і як результат усе це стає образною основою життя, формує естетичні погляди людини, активно впливає на її емоції, думки й почуття. Естетична наснаженість медіаосвіти в процесі навчання та виховання студентів факультетів іноземних мов є невід'ємною характеристикою навчальної діяльності в силу того, що сама мова і є естетичним проявом буття.

6. Основні медіаосвітні технології

Основні принципи медіаосвіти покладені в основу розробки медіаосвітніх технологій, котрі відділилися в окрему частину педагогіки – медіадидактику, яка розробляє теорію медіаосвіти й навчання, науково обґрунтовує зміст медіаосвіти, вивчає закономірності, принципи, методи й організаційні форми навчання з залученням медіапродуктів і мас-медіа, втілюють принципи гуманізації освіти, сприяють підвищенню інтелектуального, культурного, духовного, морального рівня майбутнього фахівця [9].

Провідний український лінгводидакт, медіапедагог, дослідник у галузі медіаосвіти Г. Онкович указує, що медіадидактика спрямована на розвиток теорії медіаосвіти та навчання, тобто науково обґрунтовує зміст медіаосвіти, вивчає закономірності, принципи, методи й організаційні форми навчання з залученням медіапродуктів і засобів масової інформації. Вона втілює принципи гуманізації освіти, сприяє підвищенню інтелектуального, культурного, духовно-морального рівня майбутнього фахівця.

Основні завдання медіаосвіти – підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття будь-якої інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, оволодівати способами спілкування, заснованими на невербальних формах спілкування за допомогою технічних засобів [15].

Г. Онкович також зазначає, що медіаосвіта – це процес навчання і самоосвіти особистості за допомогою засобів масової інформації та

комунікації. Медіаосвіта розглядається як автономний компонент і частина загальної освіти, що може бути інтегрована в традиційні дисципліни [12, с. 48].

Технологія – це сукупність методів та інструментів для досягнення бажаного результату. Технології медіаосвіти сьогодні передбачають залучення до освітнього процесу як традиційних засобів масової інформації (періодичні видання, радіо, телебачення, кіно тощо), так і засоби новітніх інформаційних технологій.

Медіатехнології супроводжують людину давно й умовно поділяються на п'ять типів: ранні (писемність), друковані (книгодрукування, літографія, фотографія), електричні (телеграф, телефон, звукозапис), мас-медіа (кінематограф, телебачення), цифрові (комп'ютер, Інтернет) [1, с. 102–103].

Застосування досягнень новітніх медіатехнологій відкриває перед викладачами і студентами факультетів іноземних мов нові можливості, значно розширює й урізноманітнює зміст навчання, методи і організаційні форми навчально-виховного процесу, забезпечує високий науковий і методичний рівень викладання.

Медіаосвітні технології найкраще відповідають принципам особистісного підходу. Їх застосування підвищує ефективність презентування нового матеріалу, розвиває розумові та творчі здібності студентів.

Медіатехнології – це потужна мотивація студентів до навчання. Медіаосвітні технології є унікальним засобом формування критичного мислення та засобом стимулювання бажання самоосвіти, самопідготовки, прагнення до знань.

Застосування медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі студентів факультетів іноземних мов є не тільки доцільним, але і необхідним, оскільки вони виконують основні медіаосвітні функції: це інформатизація освітнього процесу (доступ до різних джерел інформації); активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів; підвищення мотивації студентів до навчання; інтерактивність навчання; моніторинг освітнього процесу; підвищення ефективності засвоєння студентами навчального матеріалу; спонукання до творчої діяльності (підготовка презентацій із використанням комп'ютерних програм; участь студентів у відеоконференціях, робота з зарубіжними студентами).

Оволодіння студентами факультетів іноземних мов основами медіадидактики передбачає як теоретичну, так і практичну підготовку. Теоретична підготовка включає введення в навчальну програму спецкурсу “Медіаосвітні технології у навчально-виховному процесі”.

I. Теоретичні основи розвитку медіаосвітніх технологій.

1. Вступ. Історичний аспект виникнення медіаосвіти, суті основних понять досліджуваної проблеми. Класифікація медіаосвітніх технологій.

2. Основні етапи розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном.

3. Медіаосвітні технології у навчально-виховному процесі загальноосвітніх та вищих педагогічних навчальних закладів.

II. Медіаосвіта (медіаграмотність) як психолого-педагогічна складова підготовки учителів іноземних мов.

1. Значення медіаосвіти у процесі підготовки учителів іноземних мов.

2. Педагогічні умови застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці майбутніх учителів.

3. Використання навчально-пізнавальних медіатекстів у позааудиторній та самостійній діяльності студентів.

4. Формування основ медіаграмотності у сучасної молоді, критичного відношення до інформації отриманої з різних медіа.

III. Методика застосування медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі.

1. Зміст, мета та завдання методики застосування медіаосвітніх технологій.

2. Аналіз основних завдань медіаосвіти під час вивчення навчальних дисциплін.

3. Практичні рекомендації щодо створення власних медіатекстів. Робота з фаховими періодичними джерелами.

4. Інформаційно-пізнавальні радіопрограми та їх застосування у навчальному процесі. Методика підготовки радіо та телепередач. Аналіз особливостей функціонування студентських радіоклубів.

5. Методика роботи з інформаційними джерелами мережі Інтернет (навчально-пізнавальними сайтами та блогами). Соціальні мережі – загальна характеристика, вплив на особистість.

6. Практичні рекомендації щодо створення (власних) навчально-пізнавальних сайтів, блогів за різними напрямками підготовки, єдиної освітньої соціальної мережі.

7. Методика застосування медіаосвітніх технологій у навчально-виховному процесі (узагальнення вивченого).

Розглянемо деякі медіаосвітні технології навчання іноземним мовам.

1. Web-quest. Цей метод становить проблемно-пошукове завдання, що базується на базі інформаційних ресурсів Інтернету з елементами рольової гри [10]. Як зазначає С. Іць, «медіаосвітні квести – це нова й перспективна технологія в медіадидактиці.

Слід відзначити можливості застосування веб-квестів на всіх етапах проходження мовного матеріалу в освітньому процесі ВНЗ. На наш погляд, вони будуть ефективними як у процесі закріплення матеріалу й перевірки знань із пройденої теми, так і на етапі формування навичок: лексичних, граматичних, фонетичних.

Застосування веб-квестів так само можливе під час навчання видам мовної діяльності: монологічного й діалогічного мовлення, навчання читанню та письму й буде ефективним за умови, що викладач не буде забувати й медіаосвітній потенціал веб-квестів, а саме готувати студентів до спілкування, опосередкованого технічними пристроями» [7, с. 240].

Веб-квест (або веб-квест від англ. WebQuest) можна перекласти як «пошук у мережі» або «Інтернет-пошук». Автором терміна є професор університету Сан-Дієго (США), фахівець у галузі освітніх технологій Б. Додж, який дав таке визначення веб-квесту: «Веб-квест – це пошукова діяльність (або діяльність, орієнтована на пошук), при якій уся інформація, якою оперує студент, або її частина надходить з інтернет-джерел, факультативно доповнюючись відеоконференцією» [14].

Веб-квест є одним з найбільш ефективних засобів у навчанні іноземних мов, оскільки робить процес навчання іноземної мови набагато цікавішим як для студента, так і для викладача. Студент навчається критично мислити, вирішувати складні проблеми, зважувати альтернативні думки, самостійно приймати продумані рішення, брати на себе відповідальність за їх реалізацію. Веб-квест дозволяє робити відкриття, а не просто засвоювати іншомовну інформацію, оскільки в процесі творчої роботи студенти залучені до дослідницької діяльності.

Отримуючи й удосконалюючи ці навички, майбутні вчителі іноземних мов поповнюють свою «методичну» скарбничку з метою подальшого застосування цих знань і вмінь у своїй педагогічній діяльності.

На сьогоднішній день у методиці викладання іноземних мов розрізняють дванадцять видів Веб-квестів. Їх класифікація заснована на дванадцяти типових завданнях:

1. *Compilation tasks* – завдання зі збирання даних, це найпростіший Веб-квест, оскільки мета студентів полягає в тому, щоб продивитися певні ресурси інтернет і вибрати необхідну інформацію для будь-якої компіляції (кулінарна книга, словник та ін.).

2. *Judgment tasks* – завдання на думку, власний погляд; мета Веб-квесту полягає у збиранні даних щодо подій із метою подальшої презентації думки про це.

3. *Retelling tasks* – завдання на переказ; спрямоване на пошук інформації з метою її подальшого переказу. Наприклад, виконуючи Веб-квест про культуру Великобританії, студент збирає та підсумовує інформацію про географічне положення, етнічний стан, культуру, історичні періоди розвитку окремих земель, специфіку мови та звичаїв та ін. Підсумком такої роботи може стати презентація цієї країни, її культури.

4. *Persuasion tasks* – завдання на переконливість; на відміну від завдання на переказ, у цьому випадку студенти одержують уявну ситуацію, після вивчення якої мають скласти переконливу розповідь для своєї аудиторії.

5. *Mystery tasks* – детективне завдання; виконуючи детективне завдання, студенти стикаються з певною проблемою, таємничою історією або загадкою, яку мають розв'язати. Для того, щоб знайти розгадку, студенти мають узяти участь у розслідуванні, виконуючи різні ролі, навчатися аналізувати інформацію з різних поглядів. За підсумками такої роботи студенти мають написати переконливе есе, виступ із захистом своєї точки зору.

6. *Creative tasks* – творчі завдання; їх мета полягає у створенні кінцевого предмета специфічного формату (вір, малюнок, діаграма та ін.).

7. *Journalistic tasks* – журналістське розслідування; виконуючи подібного роду Веб-квест, студенти можуть відчувати себе журналістом, збирати інформацію, підсумувати її, представляти у вигляді репортажу.

8. *Design tasks* – дизайн-завдання; спрямовані на створення певного, вже затвердженого продукту. Прикладом дизайн-завдання можуть бути створення брошури для туристичного агентства, що допоможе туристам спланувати свій відпочинок.

9. Analytical tasks – аналітичне завдання; студент повинен здійснити аналіз будь-якого явища (може бути реальним або уявним, фізичним або абстрактним) з метою встановлення причинно-наслідкових відношень.

10. Self-knowledge tasks – завдання на самопізнання; найменш популярний вид Веб-квесту у зв'язку з тим, що він спрямований на саморозвиток через логіку, здогадку, внутрішні людські ресурси.

11. Consensus tasks – завдання на згоду та єдність згоди; є певні теми, суперечливі за своєю сутністю: евтаназія, легалізація «легких» наркотиків, жіноча армія та ін. Обговорення подібних тем сприяє висвітленню всіх точок зору, „за” і „проти”. Лише після ґрунтовного обговорення може бути досягнення консенсусу.

12. Scientist tasks – наукові завдання; подібні завдання можуть ґрунтуватися на уявних і реальних фактах. Ці завдання показують, як насправді «працює» наука, студент має змогу бачити структуру наукових завдань, висувати гіпотезу, здійснювати перевірку й порівняння кінцевого результату відповідно до заявлених результатів [3, с. 36–38].

Існує необхідність розроблення мовних веб-квестів як для учнів середніх шкіл, так і студентів вищих закладів освіти. При цьому мовні квести повинні охоплювати всі види мовної діяльності: аудіювання, читання, письмо і говоріння.

Веб-квест дозволяє студентам робити відкриття, а не просто засвоювати інформацію, підвищує впевненість у власних силах, пробуджує інтерес і самооцінку, тому веб-квести, включені в педагогічний процес, здатні значною мірою підвищити ефективність навчання майбутнього вчителя іноземної мови. Крім цього, вони сприяють формуванню медіакомпетентності студентів.

2. Web-portfolio. Портфоліо школяра і студента – це веб-сайт, на якому відображаються освітні результати, результати виконання лабораторних робіт, проектних завдань, спільної діяльності. Його використовують для саморозвитку і самопізнання.

Сутність створення методу в тому, що студент на зазначеному сайті самостійно створює своє досьє, в якому відображає досвід вивчення іноземної мови та медіаосвіти, наявні досягнення, ставить мету і завдання, оцінює свої показники, планує формування знань і вмінь.

Для студента факультету іноземних мов напрацювання досвіду створення веб-портфоліо також є підготовкою до майбутньої педаго-

гічної роботи, оскільки широке впровадження медіаосвіти в усі сфери життя вимагає відповідного надання необхідної інформації про роботу школи. У зв'язку з цим корисним для подальшої практичної діяльності буде творча розробка студентами свого веб-портфолію як майбутнього вчителя іноземних мов. Web-портфолію вчителя – персональний електронний розділ або сайт у мережі Інтернет, в якому фіксуються, накопичуються й оцінюються індивідуальні досягнення і професіоналізм учителя за певний період часу в різноманітних видах діяльності: навчальній, творчій, соціальній та комунікативній, а також демонструється вміння вирішувати завдання своєї професійної діяльності, вибрати стратегію і тактику професійної поведінки.

В основному сьогодні джерелами інформації про педагогічну діяльність вчителів – про їх навчальну, виховну, творчу, методичну, дослідницьку діяльність – є ЗМІ, радіо, телебачення, шкільна газета, дошка пошани, внутрішні звіти, конференції тощо. У результаті аудиторія отримує поступову, розрізнену щодо подій і джерел інформацію про вчителя, яка не сприяє формуванню повноцінного іміджу вчителя. Ознайомитися з його діяльністю в цілому можна, користуючись електронним портфолію, або web-портфолію, яке доступне в будь-який момент часу і з будь-якого місця (робота, будинок і т. ін.) в мережі Інтернет.

Web-портфолію сприяє формуванню іміджу вчителя. При публікації у ЗМІ, радіо, телебаченні вчитель може посилатися на адресу web-портфолію в мережі Інтернет або сайту освітнього закладу, що безпосередньо підвищить відвідуваність і розширить коло користувачів його інтернет-сторінки. Будь-який інформаційний ресурс соціальної мережі оцінюється статистикою завантажень і рейтингом, що виставляються користувачами. Це означає, що найбільш яскраві вчителі отримують об'єктивні докази затребуваності особистих розробок.

Web-портфолію вчителя усвідомлюється не тільки як спосіб зафіксувати професійні досягнення, але й як імпульс до самореалізації і постійного саморозвитку. За допомогою web-портфолію учитель також може демонструвати свою педагогічну майстерність, свої методичні прийоми, вести ефективне викладання свого предмета, систематизувати накопичений досвід, формувати матеріали для підготовки до уроків в електронному вигляді, роблячи їх доступними своїм колегам тощо. У web-портфолію вчитель може розміщувати різноманітну рекламну

інформацію про діяльність освітнього закладу. Батьки можуть оцінювати роботу вчителя з теми самоосвіти, характеру його діяльності, відстежувати творче і професійне зростання [11, с. 121–124].

3. Project work. Як відзначає Я. Яненко, в останні роки в українських університетах можна спостерігати тенденцію до зменшення кількості аудиторних занять і відповідного збільшення обсягу самостійної роботи студентів. У зв'язку з цим актуалізується проблема раціонального використання часу, відведеного в професійно орієнтованих дисциплінах на самостійну роботу студентів та її ефективне поєднання з лекціями й практичними заняттями.

Однією з освітніх технологій, покликаних вирішити цю проблему, є застосування мультимедійних творчих проєктів як форми самостійної роботи, що дозволяє акцентувати увагу студентів на окремих темах чи питаннях курсу.

Виконання студентами мультимедійних творчих проєктів поєднує креативне мислення (це дозволяє студентам додавати кращі навчальні проєкти у власне професійне портфоліо) та сучасні мультимедійні технології, пов'язані з Інтернетом, соціальними мережами, створенням авторського контенту (текст, фото, відео тощо).

Індивідуальні творчі проєкти спрямовані на розвиток здатності кожного студента до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, на розвиток умінь створювати власний творчий продукт та презентувати його. Перевага індивідуальних проєктів полягає в можливості оцінити роботу кожного студента, зробити персональні коментарі або зауваження щодо проєкту, визначити загальний рівень фахової підготовки академічної групи та відзначити найкращих авторів проєктів.

Групові творчі проєкти розвивають навички роботи в команді, кооперацію між студентами та роботу на загальний результат. Груповий творчий проєкт передбачає синергію ресурсів учасників, адже у студентів-виконавців може бути різний рівень теоретичних знань та практичних умінь, серед яких – навички роботи з комп'ютерними програмами, необхідними при підготовці мультимедійного творчого проєкту. Творчий проєкт може складатися з кількох частин (окремих творчих робіт), що розрізняються тематикою (різні теми або окремі аспекти однієї теми) та використанням мультимедійних технологій (відео, аудіо, графічний макет, текст із гіперпосиланнями тощо). Поєднання

частин такого творчого проєкту може відбуватися у форматі мультимедійної презентації (її згодом, якщо необхідно, можна розмістити у соціальних мережах або на інтернет-ресурсах університету) або у вигляді публікації в Інтернеті [13, с. 174–185].

Одним із завдань проєктної роботи студентів факультетів іноземних мов є можливість вивчити декілька іноземних мов, отримати фундаментальні знання в галузі літературознавства, навчитися працювати з текстами усіх рівнів складності основними європейськими мовами. Також програма проєкту може бути спрямована на подолання наявного в традиційній освітній системі розриву між підготовкою випускника з вітчизняної й зарубіжної філології. Вивчення української філології неможливе без глибокого знання європейських мов і західної гуманітарної традиції, а такого роду медіа-проєкти дозволять філологу здійснити одночасне фундаментальне вивчення і української, і зарубіжної літератури в оригіналі.

7. Провідна роль вчителя у процесі медіаосвіти

Творче й інтенсивне використання медіатехнологій у навчанні одночасно змінює і підвищує роль учителя до нового рівня, враховуючи її специфіку, з одного боку, й особливості «цифрового покоління» учнів – з іншого. Роль викладача не тільки не втрачає важливості свого значення в навчальному процесі, а й стає більш значущою, ніж до впровадження технологій.

На думку М. Трукано, незважаючи на високий рівень володіння різними функціями гаджетів, учням потрібна кваліфікована допомога і підтримка для досягнення освітньої мети, що і впливає на зростання значущості викладача в освіті при введенні новітніх технологій [16]. Е. Борзова вважає, що вчителі не просто передають знання і вміння, що може зробити будь-який технічний пристрій, але «саме взаємодія з учителями робить вчення реальним, а учнів – живими людьми, пов'язуючи їх із реальним життям» [2, с. 128]. Цю думку поділяє П. Райт, яка стверджує, що «якщо уявляти майбутнє освіти як спонукання учнів проводити багато часу перед знеособленими екранами комп'ютерів, наодинці з величезним обсягом нерегульованого матеріалу в небезпечному середовищі, то це явно не шлях уперед» [18].

Однак підготовка і зміст освіти самого вчителя вимагають нового осмислення його ролі в навчальному процесі. «Компетентне вико-

нання трудових функцій педагога передбачає сформованість у самого викладача інтелектуальних умінь високого рівня, якісного системного мислення в мінливих ситуаціях, здатності щиро взаємодіяти зі своїми учнями іноземною мовою, що недоступно ні віртуальним учителям, ні знеособленим комп'ютерним програмам. Важливість людського фактору, варіативність, мінливість навчального процесу, необхідність оперативного вирішення різноманітних завдань, неможливість адекватної заміни живого вчителя технічними засобами в більшості освітніх ситуацій та багато інших особливостей якісної освіти переконують у важливості ролі вчителя в сучасному навчальному процесі. Разом з тим, істотні зміни в людях і в суспільстві значно підвищують вимоги і до якісної підготовки вчителя, і до подальшого вдосконалення його кваліфікації, і до політичних досліджень та розробок у даній сфері» [2].

9. Висновки

У «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)» сформульовані положення та умови здійснення медіаосвіти у всіх складових системи безперервної освіти в Україні, у тому числі у вищій школі. Основні принципи медіаосвіти що викладені у «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні», знаходять своє відображення в організації структури медіаосвіти майбутніх учителів іноземних мов. Комплексне використання медіаосвітніх технологій мотивує майбутніх учителів іноземних мов до опанування своєї професії, дає їм можливість набути і сформувати нові вміння і навички.

Включення вивчення медіаосвітніх технологій у початкову програму факультету іноземних мов сприятиме раціональному використанню студентами засобів медіаосвіти у майбутньої професійній діяльності, критичній оцінці отриманої інформації, вмінню аналізувати та розпізнавати медіатексти, а також ознайомлюватися з новими тенденціями у викладанні свого предмета.

Удосконалення знань у сфері медіаосвітніх технологій, набуття знання педагогічного розвитку особистості та усвідомлення ролі та місця вчителя в навчальному процесі дає можливість активізувати та мотивувати студентську навчально-пізнавальну діяльність і набуття початкового педагогічного досвіду.

Список літератури:

1. Бігуненко О. Г. Особливості застосування медіаосвіти у закладах вищої освіти / О. Г. Бігуненко, О. В. Кальна, І. А. Колесніченко, Л. В. Шульга. *Сучасний підхід до викладання навчальних дисциплін в контексті підвищення якості вищої освіти* : матеріали 50-ї наук.-метод. конф. викладачів і аспірантів. Полтава : РВВ ПДАА, 2019. С. 102–105.
2. Борзова Е. В. О неопределенном будущем профессии учителя иностранного языка. *Отечественная и зарубежная педагогика*. 2018. Т. 1. № 6(56). С. 124–135.
3. Гуревич Р. С. Веб-квест у навчання: путівник : навч.-метод. посіб. / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, О. В. Шестопалюк. Вінниця : РВВ ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2012. 128 с.
4. Деньгасва С. В. Медіаосвітні технології у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови: монографія; [за заг. ред. Л. В. Калініної]; Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 332, [2] с.
5. Дубасенюк О. А. Інноваційні освітні технології та методики в системі професійно-педагогічної підготовки. *Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики* : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2009. С. 14–47.
6. Заворотна Я. Роль інноваційних технологій навчання у програмі підготовки майбутнього вчителя : [зб. наук. пр.]. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* / [ред. кол.: Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін.]. Умань : ПП Жовтий О. О., 2011. Вип. 4. Ч. 1. С. 60–65.
7. Іць С. В. Медіаосвітні веб-квести як засіб формування критичного мислення майбутніх учителів іноземних мов. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2012. № 22(5). С. 239–246. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(5\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(5)_35)
8. Іць С. В. Педагогічні медіатехнології у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови : [навч.-метод. посіб.] Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2013. 106 с.
9. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні: (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдюнової, М. М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
10. Кытманова Е.А. Веб-квест как вид проектной деятельности и его использование в обучении иностранному языку. *Вестник Московского государственного областного университета*. (Электронный журнал). 2011. № 1. С. 108–116.
11. Новикова Т.Б. Блогосфера: WEB-портфолио преподавателя. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2016. № 12–1. С. 121–124. URL: <https://www.applied-research.ru/ru/article/>
12. Онкович Г. В. Сучасна медіаосвіта: зарубіжний і вітчизняний досвід. *Світові стандарти сучасної журналістики* / МОН України. Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького; Інститут Медіа-Права; Могиланська школа журналістики НАУКМА / відп. ред. Т. Г. Бондаренко, С. Квіт. Черкаси : Видав. Чабаненко Ю., 2010. С. 47–51.

13. Яненко Я. В. Мультимедійний творчий проект як форма самостійної роботи студентів та чинник їх професійної соціалізації. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2019. Т. 69. № 1. С. 174–185.

14. Dodge B. (1995) Some thoughts about WebQuests [Online]. URL: http://edweb.sdsu.edu/courses/edtec596/about_webquests.html

15. Onkovich A. (2013) Media Didactics in Higher Education: Oriented Media Education. In: Kurbanoglu S., Grassian E., Mizrachi D., Catts R., Špiranec S. (eds) *Worldwide Commonalities and Challenges in Information Literacy Research and Practice*. ECIL 2013. Communications in Computer and Information Science, vol. 397. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-03919-0_36

16. Trucano M. Will Technology Replace Teachers? No, but... EduTech. A World Bank Blog on ICT use in Education. 02.24.2015 [Електронний ресурс]. URL: <http://blogs.worldbank.org/edutech/tech-and-teachers>

17. UNESCO Youth Media Education Survey (2001) Where Are We Going and How Can We Get There? URL: http://www.mediagram.ru/netcat_files/106/104/h_46bbc3c92e11d55f55f90fff201c6596 від 11.04.2013

18. Wright P. Why new technologies could never replace great teaching. *Teacher's blog. Teacher Network. The Guardian*. June, 20th, 2013 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.theguardian.com/teacher-network/teacher-blog/2013/jun/20/technology-not-replace-teaching-learning>

References:

1. Bihunenko O. H. (2019) Osoblyvosti zastosuvannya mediaosvity u zakladakh vyshchoi osvity / O. H. Bihunenko, O. V. Kalna, I. A. Kolesnichenko, L. V. Shulha. Suchasnyi pidkhdid do vykladannya navchalnykh dystsyplyn v konteksti pidvyshchennia yakosti vyshchoi osvity: materialy 50-yi nauk.-metod. konf. vykladachiv i aspirantiv. Poltava: RVV PDAA, pp. 102–105.

2. Borzova E. V. (2018) O neopredelennom buduschem professii uchatelya inostrannogo yazyka. *Otechestvennaya i zarubezhnaya pedagogika*, Т. 1, no. 6(56), pp. 124–135.

3. Hurevych R. S. (2012) Veb-kvest u navchanni: putivnyk: navch.-metod. posib. / R. S. Hurevych, M. Yu. Kademiia, O. V. Shestopaliuk. Vinnytsia: RVV VDPU imeni Mykhaila Kotsiubynskoho, 128 p.

4. Dienhaieva S. V. (2018) Mediaosvitni tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia inozemnoi movy: monohrafiia; [za zah. red. L. V. Kalininoi]; Zhytomyr. derzh. un-t im. Ivana Franka. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 332, [2] p.

5. Dubaseniuk O.A. (2009) Innovatsiini osvitni tekhnolohii ta metodyky v systemi profesiino-pedahohichnoi pidhotovky. Profesiina pedahohichna osvita: innovatsiini tekhnolohii ta metodyky: monohrafiia / za red. O.A. Dubaseniuk. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. Ivana Franka, pp. 14–47.

6. Zavorotna Ya. (2011) Rol innovatsiinykh tekhnolohii navchannia u prohrami pidhotovky maibutnoho vchytelia: [zb. nauk. pr.]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia / [red. kol.: Pobirchenko N. S. (hol. red.) ta in.]. Uman: PP Zhovtyi O. O., vol. 4, ch. 1, pp. 60–65.

7. Its S. V. (2012) Mediaosvitni veb-kvesty yak zasib formuvannya krytych-noho myslennia maibutnykh uchyteliv inozemnykh mov. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, no. 22(5), pp. 239–246. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(5\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(5)_35)

8. Its S. V. (2013) Pedahohichni mediatekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia inozemnoi movy: [navch.-metod. posib.]. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. Ivana Franka, 106 p.

9. Kontsepsiia vprovadzhenia mediaosvity v Ukraini: (nova redaktsiia) (2016) / za red. L. A. Naidonovoi, M. M. Shiusarevskoho. Kyiv, 16 p.

10. Kytmanova E.A. (2011) Veb-kvest kak vid proektnoy deyatelnosti i ego ispolzovanie v obuchenii inostrannomu yazyku. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. (Elektronnyy zhurnal)*, no. 1, pp. 108–116.

11. Novikova T. B. (2016) Blogosfera: WEB-portfolio prepodavatelya. *Mezhduna-rodnyy zhurnal prikladnyy i fundamentalnyy issledovaniy*, no. 12–1, pp. 121–124. URL: <https://www.applied-research.ru/ru/article/>

12. Onkovych H. V. (2010) Suchasna mediaosvita: zarubizhnyi i vitchyzniani dosvid. Svitovi standarty suchasnoi zhurnalistyky / MON Ukrainy. Cherkaskyi natsionalnyi universytet im. B. Khmelnytskoho; Instytut Media-Prava; Mohylianska shkola zhurnalistyky NAUKMA / vidp. red. T. H. Bondarenko, S. Kvit. Cherkasy: Vydav. Chabanenko Yu., pp. 47–51.

13. Ianenko Ya. V. (2019) Mulytymediinyi tvorchyi proekt yak forma samostiinoi roboty studentiv ta chynnyk yikh profesiinoi sotsializatsii. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, T. 69, no. 1, pp. 174–185.

14. Dodge, B. (1995) Some thoughts about WebQuests [Online]. URL: http://edweb.sdsu.edu/courses/edtec596/about_webquests.html

15. Onkovich A. (2013) Media Didactics in Higher Education: Oriented Media Education. In: Kurbanoglu S., Grassian E., Mizrachi D., Catts R., Špiranec S. (eds) *Worldwide Commonalities and Challenges in Information Literacy Research and Practice*. ECIL 2013. Communications in Computer and Information Science, vol. 397. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-03919-0_36

16. Trucano M. Will Technology Replace Teachers? No, but... EduTech. A World Bank Blog on ICT use in Education. 02.24.2015. URL: <http://blogs.worldbank.org/edutech/tech-and-teachers>

17. UNESCO Youth Media Education Survey (2001) Where Are We Going and How Can We Get There? URL: http://www.mediagram.ru/netcat_files/106/104/h_46bbc3c92e11d55f55f90ff201c6596_vyd_11.04.2013.

18. Wright P. Why new technologies could never replace great teaching. *Teacher's blog. Teacher Network. The Guardian*. June, 20th, 2013. URL: <https://www.theguardian.com/teacher-network/teacher-blog/2013/jun/20/technology-not-replace-teaching-learning>